

หัวข้อวิจัย	การใช้กระบวนการประชาพิจารณ์เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในชุมชนโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
ผู้ดำเนินการวิจัย	นางจันทร์แรม เรือนแป้น
ที่ปรึกษา	ดร.ปาริชาติ นิติมานพ
หน่วยงาน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2557

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตำบลโคกโคเต่าโดยใช้กระบวนการประชาพิจารณ์เป็นเครื่องมือ 2) ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตำบลโคกโคเต่า และ 3) สรุปบทเรียนการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในตำบลโคกโคเต่า ประชากรการวิจัย คือ ผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาตำบลโคกโคเต่า ประกอบด้วย ผู้นำและกลุ่มแกนนำในชุมชน 10 คน และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน ขั้นตอนการดำเนินงานมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประสานงานในพื้นที่วิจัย 2) การชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการและขออาสาสมัครเป็นทีมประชาพิจารณ์ 3) การระบุปัญหาของชุมชน 4) การสำรวจข้อมูลชุมชน 5) การจัดทำแผนชุมชน และ 6) การขอฉันทามติและประสานความร่วมมือจากคนในชุมชน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย เอกสาร/สื่อเพื่อให้ความรู้ สื่อสตัททัศน์ เพื่อบันทึกผลการดำเนินงาน แบบประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตำบลโคกโคเต่า การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายสรุปผลการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตำบลโคกโคเต่า 2) การวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาเพื่อสรุปผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตำบลโคกโคเต่า และ 3) การวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายสรุปบทเรียนการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตำบลโคกโคเต่า

ผลการวิจัย พบว่า ผู้วิจัยสามารถดำเนินงานได้ตามขั้นตอนที่กำหนดในแผนครบถ้วนทุกขั้นตอน แต่มีการปรับระยะเวลาและวิธีการดำเนินงานบางขั้นตอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การดำเนินงานทุกขั้นตอนได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนและสมาชิกในทีมประชาพิจารณ์เป็นอย่างดี กิจกรรมที่จัดทุกกิจกรรมมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทีมประชาพิจารณ์ให้มีศักยภาพการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถคิด ตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติเพื่อหาคำตอบที่ต้องการได้ด้วยตัวเอง การดำเนินงานทุกขั้นตอนเน้นการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนอย่างเสรี และการใช้หลักประชาธิปไตยในการตัดสินใจ ผลผลิตที่ได้ คือ การเกิดทีมประชาพิจารณ์ของตำบลโคกโคเต่าที่มีศักยภาพการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากผลการประเมินตนเองของทีมประชาพิจารณ์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลสัมฤทธิ์เป็นอันดับหนึ่ง คือ ด้านเจตคติ รองลงมา

คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านทักษะปฏิบัติ ตามลำดับ โดยมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ ทีมประชาธิปไตยที่เป็นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์สูงกว่าทีมประชาธิปไตยที่เป็นเพศชาย เมื่อจำแนกตามอายุ ทีมประชาธิปไตยที่มีอายุ 36-45 ปี มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มอายุอื่น เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ทีมประชาธิปไตยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับอื่น และเมื่อจำแนกตามสถานภาพ ทีมประชาธิปไตยที่เป็นตัวแทนส่วนราชการ มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์สูงกว่าทีมประชาธิปไตยที่เป็นผู้นำ/แกนนำในชุมชน สำหรับบทเรียนที่ได้จากการพัฒนา มีข้อสรุปใน 3 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือ เป็นวิธีการที่เหมาะสมและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การดำเนินงานที่ออกแบบอย่างเหมาะสมและดำเนินงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในตัวสมาชิกทีมประชาธิปไตยได้ 3) การทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทตามศักยภาพและความเชี่ยวชาญ จะก่อให้เกิดการหนุนเสริมเติมเต็มและสถานะที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้การทำงานร่วมกันมีความยั่งยืน

Research Title	Using the Process of People Research for Change Agents' Potential Development in Khokkotao Subdistrict, Muang District, Suphanburi Province
Researcher	Mrs. Chanram Ruanpan
Research Consultants	Mrs. Parichart Nitimanop
Organization	Graduate School, Suandusit Rajabhat University
Year	2014

The objectives of this participatory action research were to 1) using the process of people research for change agents' potential development 2) evaluate an achievement of the process and 3) sum up lesson learnt from the process. Research population were people who had responsibility in Khokkotao subdistrict development, compose of 10 community's leader and core leader groups and 5 representatives from related governmental organizations. The processes had 6 steps of operation namely: 1) coordination; 2) objectives explanation and volunteer; 3) problems of the community indication; 4) community survey; 5) community plan; 6) mandate and cooperation of the community. Research instruments were 1) instructional hand out and media; 2) instruments for audio-visual record and 3) questionnaire for process achievement evaluation. Data analysis consisted of 1) content analysis and description of the process results; 2) statistical analysis for process achievement evaluation; and 3) content analysis and description of lesson learnt from the process.

The research results found that the researcher could run the process along all steps of operation respectively but adapted some technique and schedule of operation appropriate to specific situation in the community. All step of operation received well cooperation from people and members of people research team. All activity in the process aimed at team members' potential development to make them being a change agent who able to think, make decision, and practice to find needed information by themselves. The operation focused on equally participation of team members, making an opportunity for team members to share their opinion and demand, as well as using principle of democracy in decision making. An output of the process were an emergence of people research team who had potential to be a change agent in the community. Results of self evaluation of team members

revealed that an achievement of the process was totally at high level. When consider in each aspect, it was found that an achievement in attitude aspect was come first, follow by knowledge aspect and practicing skill respectively. When compared an achievement of the process classify by characteristics of team members, it was found that an achievement of women members were higher than men members, an achievement of members age 36-45 year old were higher than members in other age groups, an achievement of members with bachelor's degree of study were higher than members in other degree of study groups, and an achievement of members who being representative of related governmental organizations were higher than members who being community's leader and core leader groups. Lesson learnt from the process were 1) the process of people research was practical and appropriate for change agents' potential development 2) an operation which properly design and working step by step could develop desirable attribute of team members 3) participation of stakeholders in the process was benefit a supplement and "win-win situation" which make the operation being sustained.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง การใช้กระบวนการประชาธิปไตยเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในชุมชนโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ อย่างดียิ่งจากผู้นำ กลุ่มแกนนำ และชาวบ้านในตำบลโคกโคเฒ่า ที่ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนด ซึ่งมีรายละเอียดในการทำงานมากมาย และต้องใช้เวลาในการ ดำเนินงานร่วมกันยาวนาน ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตตามปกติของสมาชิกในชุมชน

ขอขอบคุณกำนันอรุณ พานทอง ผู้ใหญ่มานิต ปุณนุช และคณะกรรมการชุมชน ที่มองเห็น คุณค่าของการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันตามโครงการ

ขอขอบคุณ คุณอัศวพันธ์ สุภาพันธุ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเฒ่า คุณครูนันทนา โสมภีร์ และคุณครูธงชัย เพ็งเรือง คุณแนนน้อย สุขเผือก ผู้อำนวยการสถานีนามัยตำบลโคกโคเฒ่า และคุณวรากร ผ่องแผ้ว นักวิชาการพัฒนาชุมชน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อการเรียนรู้และการทำงาน ร่วมกันกับชุมชน

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และ ให้โอกาสแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยในการทำงานวิจัยและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง

สิ่งที่ผู้วิจัยรับรู้ได้ตลอดระยะเวลาที่ยาวนานในการทำงานร่วมกันนี้ คือ ความรู้สึกเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในทีมประชาธิปไตย และพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อทำให้ตำบล โคกโคเฒ่ามีพัฒนาการไปในทางที่ดีงามเพื่อความสุขสงบและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน

จันทร์แรม เรือนแป้น

2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง	7
แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง	11
แนวคิดเกี่ยวกับประชาพิจัย	14
ข้อมูลพื้นฐานของตำบลโคกโคเฒ่า	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
กรอบแนวคิดในการวิจัย	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
ประชากรการวิจัย	29
เครื่องมือวิจัย	30
วิธีเก็บข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	32

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	34
การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตำบลโคกโคเต่าโดยใช้กระบวนการ ประชาพิจัยเป็นเครื่องมือ	34
ผลการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตำบลโคกโคเต่าโดยใช้กระบวนการ ประชาพิจัยเป็นเครื่องมือ	43
สรุปบทเรียนการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตำบลโคกโคเต่าโดยใช้ กระบวนการประชาพิจัยเป็นเครื่องมือ	51
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	55
สรุปผลการวิจัย	55
อภิปรายผลการวิจัย	57
ข้อเสนอแนะ	60
บรรณานุกรม	62
บรรณานุกรมภาษาไทย	62
บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ	64
ภาคผนวก	65
ผนวก ก	66
ผนวก ข	69
ผนวก ค	71
ผนวก ง	75
ผนวก จ	78
ผนวก ฉ	87
ผนวก ช	95
ผนวก ซ	97
ผนวก ฌ	99
ผนวก ฎ	103
ประวัติผู้วิจัย	105

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	จำนวนประชากรในตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี	20
2.2	จำนวนนักเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษา ในตำบลโคกโคเต่า	20
2.3	จำนวนผู้สูงอายุและผู้พิการจำแนกตามหมู่บ้าน	21
4.1	ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	43
4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม	44
4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ความเข้าใจ	45
4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติ	46
4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะปฏิบัติ	47
4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความต่าง ของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาเมื่อจำแนกตามเพศ	48
4.7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำแนกตามอายุ	48
4.8	การเปรียบเทียบความต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา เมื่อจำแนกตามอายุ	49
4.9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำแนกตามระดับการศึกษา	50
4.10	การเปรียบเทียบความต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา	50
4.11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความต่างของ ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาเมื่อจำแนกตามสถานภาพ	51

สารบัญแนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
2.1	โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเต่า	24